

Avdelningen för befolkning och välfärd
John Kling
08-506 942 52

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
Ku.registrator@regeringskansliet.se

Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5)

Statistiska centralbyråns (SCB) yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet i egenskap av statistikansvarig myndighet och som producent av officiell statistik samt sådana förhållanden som SCB har kunskap om och erfarenhet av i samband med framställning av statistik.

Allmänna synpunkter

Digitalisering av röstlängden

Utredningen har behandlat ett stort antal frågor inom ramen för utredningsdirektiven. SCB saknar emellertid en diskussion och fördjupad analys av vad en digitalisering av röstlängden skulle innebära för möjligheterna till analys av valdeltagandet i olika grupper. SCB anser det vara en stor fördel om röstlängderna kan digitaliseras för statistiska ändamål.

En digitalisering av hela röstlängden skulle innebära att mer ingående statistik om olika gruppers valdeltagande kan framställas samt regionala och lokala nedbrytningar av den statistik om valdeltagande som idag finns på nationell nivå. SCB bedömer att dessa uppgifter är efterfrågade, bland annat för arbete med att förbättra valdeltagandet i grupper som röstar i lägre utsträckning, exempelvis unga och utrikes födda. Exempelvis skulle den i utredningen föreslagna reformen om att på prov sänka rösträttsåldern i kommunfullmäktigvalen kunna utvärderas bättre om hela röstlängden digitaliseras. Ansvaret för framställningen av en sådan utökad statistik passar väl in i SCB:s statistikansvar.

En digitalisering kan ske genom att digitalisera själva registreringen vid röstningstillfället, vilket utredningen föreslår som en försöksverksamhet vid lokala folkomröstningar (avsnitt 12.7.9). En elektronisk avprickning i samtliga val skulle ur ett kvalitetsperspektiv för studier av valdeltagande vara det mest fördelaktiga sättet att digitalisera röstlängden. Det är viktigt att i sammanhanget påtala att elektronisk avprickning inte innebär att själva röstningen, dvs. på vilket parti en person lägger sin röst, också digitaliseras. En digitalisering kan även ske genom att efter valet skanna in och på så vis digitalisera hela röstlängden, något som forskare vid Uppsala Universitet har visat varit möjligt att genomföra

med god kvalitet. SCB undersöker för närvarande möjligheterna att i efterhand skanna in den kompletta röstlängden vid 2018 års val.

7. De förtroendevalda och den sociala representativiteten

7.6.2 Uppföljning av den sociala representativiteten och

förtroendevaldas villkor i den nationella och lokala politiken

SCB stöder utredningens förslag att myndigheten ska följa upp den sociala representativiteten i de politiska församlingarna på nationell och lokal nivå en gång per mandatperiod. Uppföljningen skulle innebära en samlad publicering från SCB rörande representativitet på olika politiska nivåer. SCB stöder även utredningens förslag att myndigheten ska studera den sociala representativiteten inom de kommunala bolagsstyrelserna. För att kunna producera den föreslagna statistiken avseende sociala representativiteten inom kommunala bolagsstyrelser, vilket är en utökning av SCB:s statistikredovisning, krävs en utvidgning av SCB:s statistikansvar inom ämnesområdet demokrati.

SCB noterar att utredningen inte ser behov av att enkätundersökningen rörande politikernas villkor och skäl till avhopp görs för varje mandatperiod.

Politisk representativitet bland nationella minoriteter

Utredningen föreslår att SCB ska genomföra en särskild undersökning om nationella minoriteters politiska representation. SCB har ingen erfarenhet av att genomföra undersökningar bland Sveriges nationella minoriteter och det saknas rättsligt stöd att behandla känsliga personuppgifter som etnicitet. Detta gör det omöjligt att skapa en urvalsram för en sådan undersökning utan regelförändringar. SCB:s bedömning är att det saknas förutsättningar för myndigheten att genomföra undersökningen med ett tillfredställande resultat.

14. Ungas delaktighet och inflytande

14.8.1 Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

SCB har inga synpunkter på förslaget om att en försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år genomförs vid val till kommunfullmäktige 2018 och 2022, men myndigheten vill ändå lyfta fram följande. Att kommunerna själva föreslås välja om de ska pröva sänkt rösträttsålder försvårar utvärderingen av reformen. För att underlätta utvärdering av försöksverksamheten bedömer SCB att förslaget med fördel kan genomföras med ett slumpvis urval av kommuner.

16 Konsekvenser av förslagen

16.2.2 Förbättra den sociala representativiteten – förslag i kapitel 7

Enligt utredningens förslag under kapitel 7.6.2 ska SCB få 1 000 000 kronor för att en gång per mandatperiod utvärdera den sociala representativiteten. SCB:s bedömning är att detta täcker kostnaderna för en sådan studie.

SCB bedömer att 300 000 kronor för en undersökning om nationella minoriteters politiska representativitet inte skulle täcka de kostnaderna en sådan undersökning medför. Angivna medel skulle täcka kostnader för insamling bland de förtroendevalda, men ej en mer omfattande rapport och analys av materialet.

16.2.10 Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning – förslag i kapitel 15

Utredningen föreslår att uppföljningen av demokratisk delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning delvis kan ske inom ramen för den kartläggning som SCB föreslås göra gällande social representativitet. SCB vill påtala att det krävs en särskild undersökning bland politiker för att kunna följa upp detta och myndighetens bedömning är att det inte ryms inom föreslagen finansiering. En sådan undersökning medför insamling av känsliga personuppgifter som SCB saknar stöd för att behandla inom ramen för myndighetens statistikansvar avseende demokratiområdet.

Beslut i detta ärende har avgjorts av generaldirektör Stefan Lundgren i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, chefsjurist Eva Nilsson, biträdande avdelningschef Stina Andersson samt enhetschef John Kling, föredragande.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Stefan Lundgren

John Kling